

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่มนุษยชาติทั้งหลายมีความต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมของตนเอง ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะเป็นระบอบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจเพื่อปกครองประเทศ อำนาจอธิปไตย จึงมาจากการยอมรับและการมอบหมาย อำนาจจากประชาชน ประชาชนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองในระบบประชาธิปไตยจึงเป็นระบอบการปกครองที่ให้ ความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนคือเจ้าของอำนาจที่แท้จริง ดังนั้นประเทศที่เราถือว่ามีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว คือ ประเทศที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกระดับ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมือง ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันจะทำให้เกิดการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การตัดสินใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาล ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่อำนาจรัฐมาจากการยอมรับและการมอบหมายอำนาจจากประชาชน ซึ่ง Lester W. Mibrath กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองที่จะพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง (อ้างในจิตรา พรหมชุติมา, 2541 : 34) ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างเสรีและด้วยความสมัครใจ ถือได้ว่าเป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพราะจะทำให้เกิดการติดต่อสื่อสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันจะทำให้เกิด

การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การตัดสินใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการ
ของสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงข้อเรียกร้อง ความต้องการ ความคิดเห็น
ปฏิกิริยาความพึงพอใจ และการตอบสนอง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างสนับสนุนตลอดจนแสดง
พันธะความรับผิดชอบระหว่างประชาชนกับผู้ปกครองรัฐบาลหรือตัวแทนของประชาชน
พลเมือง (ปิยะนุช เงินคล้าย, 2541 : 5)

ดังนั้นในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือ
ต่ำจะพิจารณาได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยที่การมีส่วนร่วม
ทางการเมืองอาจแบ่งออกได้ 2 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับชาติ
และการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นของประชาชนมีตั้งแต่กิจกรรมการคัดเลือก
ผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดง
ความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ เช่น พுகุยทางการเมือง การเขียนบทความหรือ
จดหมายไปแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การโทรศัพท์ไปร่วมแสดงความคิดเห็นใน
รายการสนทนาทางการเมืองทางโทรทัศน์หรือการรวมตัวประท้วงในรูปแบบของกลุ่ม
ผลประโยชน์และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชน โดยการออกแบบสอบถาม
(Poll) ความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ (จันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411)
โดยที่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นต่างก็มี
ความสำคัญและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นเป็นเสมือนการ
สถาปนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนระดับท้องถิ่นเพื่อจะเป็น
พื้นฐานของการปกครองในระดับชาติซึ่งเป็นเงาสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ
(วิเชียร ขวณิช, 2538 : 1) นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นแหล่งที่จะให้การศึกษา
ทางการเมืองที่สำคัญของประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถที่จะเรียนรู้และ
ทดลองการปกครองตนเอง ซึ่งจะพัฒนาทักษะบุคลิกภาพและทัศนคติประชาธิปไตย
ประชาชนสามารถที่เข้าใจประเด็นนโยบายและปัญหาส่วนรวมของท้องถิ่นและเล็งเห็นผล
ได้เสียของนโยบายแต่ละประเด็นได้ชัดเจน อีกทั้งจะเป็นเวทีที่ให้ประชาชน
ในท้องถิ่นได้ร่วมสร้างความเอาใจใส่ความผูกพันในชุมชน ดังนั้นจึงถือเป็นก้าวแรกของ

การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในระดับชุมชน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการทางการเมืองในระดับชาติ (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2541 : 14) เพราะว่าการสร้างประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน แล้วขยายไปถึงระดับประเทศ

ด้วยความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์กรบริหารส่วนตำบลที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองได้เป็นอย่างมาก ประกอบกับการพัฒนาทางการเมืองที่จะต้องการสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกชั้นตอน ทุกระดับ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจการบริหารงานท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้นย่อมขึ้นอยู่กับ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ทั้งด้านการเมืองขององค์กรบริหารส่วนตำบล และด้านการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นสำคัญ

จากสถิติการเลือกตั้งนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลและการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2552 จำนวนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งทั้งหมด 4,273 คน ได้มีผู้ออกมาใช้สิทธิ 3,566 คน คิดเป็น 83.45 % ของผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งทั้งหมด (สำนักงานปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลเขื่อน 2552) จากตัวเลขที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลเขื่อนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นแต่เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีหลายรูปแบบไม่ใช่มีเพียงแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมือง และได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลเขื่อนยังสามารถที่จะแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองท้องถิ่นการติดตาม ตรวจสอบ การบริหารของคณะผู้บริหาร โดยการกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงถึงความต้องการของประชาชนเป็นลักษณะของการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อที่จะได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม ที่ประชาชนชาวตำบลเขื่อนได้ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจอยากจะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วน

ตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลที่เกิดจากการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของประชาชนในตำบลรวมทั้งการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ ในการเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง รวมถึงการให้ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ได้รับในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละครั้ง เพื่อประโยชน์ให้มากที่สุด

คำถามการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นอย่างไร
3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งขอบเขตของการศึกษาได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2. ขอบเขตด้านประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีภูมิลำเนา
อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
จำนวน 4,273 คน (สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอโกสุมพิสัย. 2552 : 1)
โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 365 คน ซึ่งได้จากการใช้สูตรการคำนวณของ
ทาโร ยามาเน่

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นหลัก 4 ด้านประกอบด้วย
Verba และคณะ (วิทยา บุญยะเวชชีวิน. 2543 : 11)

3.1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

3.2 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3.3 ด้านการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

3.4 ด้านการติดตาม ตรวจสอบ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมือง และกฎหมายกำหนดให้กระทำได้
เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชนเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนด
นโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นประกอบด้วย

1.1 การใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการจัด
กิจกรรมเลือกตั้งในหมู่บ้าน มีความสนใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน
การเข้าร่วมอบรมให้ความรู้เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนในหมู่บ้าน การชักจูง

ประชาชนในหมู่บ้านให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเลือกตั้ง การร่วมดำเนินงานการจัดการเลือกตั้งภายในหมู่บ้านทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการเลือกตั้งขึ้น

1.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแจกใบปลิวรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การช่วยหาเสียงและสนับสนุนผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเข้าร่วมฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง แก้ไขปัญหาการหาเสียงที่ทุจริต เช่น แจกการซื้อสิทธิขายเสียง

1.3 ด้านการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเพื่อรณรงค์การเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. กับองค์การบริหารส่วนตำบล การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจากนโยบายของทีมผู้สมัครรับเลือกตั้ง รับทราบข้อมูลการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมรับฟังการปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อแสดงวิสัยทัศน์ให้ประชาชนรับทราบ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์กับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการทำงานของสภา อบต.

1.4 การติดตาม ตรวจสอบ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการประชุมสภา อบต. และคณะผู้บริหาร การนำเสนอปัญหาต่อสมาชิกสภา อบต. เมื่อได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการดำเนินการหรือละเว้นการดำเนินงานของ อบต. การรวมกลุ่มจัดตั้งแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในชุมชน การรวมกลุ่มต่อรองผลักดันให้สมาชิกสภา อบต. หรือคณะผู้บริหารดำเนินการในเรื่องต่างๆที่ชุมชนต้องการ การเข้าร่วมรับทราบนโยบายการปฏิบัติงานของอบต. แต่ละปีงบประมาณ การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านเนื้อหาสาระของข้อบัญญัติ กฎระเบียบของสภา อบต. และการเข้าร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระของข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบของสภา อบต.

ประโยชน์การศึกษา

1. ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. การศึกษาทำให้ทราบถึง ข้อเสนอแนะและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลแก่ผู้ต้องการศึกษาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการ บูรณาการ และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY